

145/311

157

Պ Ա Տ Ա Ն ՈՒ Գ Ր Ա Դ Ա Ր Ա Ն

№ 15 ՀԱՍԱՐԱԿԱԳԻՏԱԿԱՆ ՍԵՐԻԱ № 15

ԲԱՆՎՈՐՆԵՐԸ ՅԵՎ ԳՅՈՒՂԱՑԻՆԵՐԸ

Թարգմ. Հ. ՀՍ.ԲՈՒԹՅՈՒՆՑՍՆ

ՊԵՏԱԿԱՆ ՀՐԱՏԱՐԱԿԶՈՒԹՅՈՒՆ. - ՅԵՐԵՎԱՆ. 1927

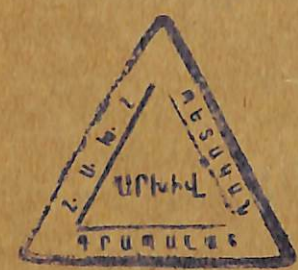
15.05.2017

ՊԱՏԱՆՈՒ ԳՐԱԴԱՐԱՆ

№ 15 ՀԱՍԱՐԱԿԱԳԻՏԱԿԱՆ ՍԵՐԻԱ № 15

ԲԱՆՎՈՐՆԵՐԸ ՅԵՎ
ԳՅՈՒՂԱՑԻՆԵՐԸ

Թարգմ. Հ. ՀԱՐՈՒԹՅՈՒՆՅԱՆ

ՊԵՏԱԿԱՆ ՀՐԱՏԱՐԱԿԶՈՒԹՅՈՒՆ.—ՅԵՐԵՎԱՆ. 1927.

ԲԱՆՎՈՐԱԿԱՆ ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹՅՈՒՆԸ
ՅԵՎ ԳՅՈՒՂԱՅԻՈՒԹՅՈՒՆԸ*.

Քառասուն տարի լե անցել գյուղացիների ազատագրությունից: Բնական ե միանգամայն, վոր մեր հասարակությունը մի առանձին խանդավառությամբ ե տոնում փետրվարի 19-ի՝ հին ճորտատիրական Ռուսաստանի անկման ուրը, մի եպոխայի սկիզբ, վոր ժողովրդին ազատություն ու բարեկեցություն եր խոստանում: Սակայն չափի մոռանալ, վոր տոնակատարների գովաբանական ճառերում ճորտատիրության ու նրա բոլոր արտահայտությունների նկատմամբ ցուցադրվող անկեղծ թշնամանքի հետ միասին նաև շատ կեղծիք կա:

«Մեծ ռեճումբ» Ամբողջապես կեղծիք ու խաբելություն կոչույսեց գյուղ ե «մեծ ռեճումբի» այն գնահատականը, զացիճեքիճ: Վոր մեզնում գործածական ե դարձել, թե՛ «գյուղացիների ազատագրությունը հողով հանդերձ պետական հետգնումի ոգնությամբ ե»: Մինչդեռ, իսկապես, այդ ռեճումբը գյուղացիներին ազատեց հողից, վորովհետև դարերի ընթացքում գյուղացիների ձեռքում գտնված հողաբաժիններից հսկայական հողամասեր կտրեցին, նրանց ձեռքին շատ չնչին հողաբաժիններ թողնելով, իսկ հարյուրհազարավոր գյուղացիների նույնիսկ հողազուրկ դարձրին: Գյուղացիներին թալանեցին կրկնակի չափով. բավական չեր, վոր նրանց ձեռքից հողը կտրեցին-խլեցին, նրանց ստիպեցին դեռ վճարել «հետգնում» այն հողամասի համար, վոր թողին նրանց ձեռքին, թեպետ և այդ հողաբաժինը

* Քաղված և Վ. Ի. Լենինի 1901 թվին գրած հոդվածից:

միշտ ել նրանցն եր յեղիլ: Պիտի ավելացնենք նաև, վոր հողի հետգնումի գինը իր իսկական գնից շատ ավելի բարձր երնշանակվել:

Գյուղացիների ազատագրությունից տաս տարի հետո գյուղատնտեսության վիճակը հետագոտելու ժամանակ կալվածատերերը պետական պաշտոնյաներին խոստովանում եյին, վոր գյուղացիներին սպիպել են վճարել վոչ միայն իրենց հողի, այլև իրենց ազատության գինը: Յե՛վ անձնական ազատության հետգնում վերցնելով, գյուղացիներին, այնուամենայնիվ, ազատ մարդիկ չգարձրին. նրանց քսան տարով ժամանակավորապես կախման մեջ թողին, նրանց թողին վորպես ստորին մի դաս (և մինչև որս ել մնում են այդպիսին), վոր յենթակա չե ծեծի ու հատուկ հարկատվության. նրանք չեյին համարձակվում գուրս գալ կիսաճորտական համայնքից, ազատորեն տնորինել իրենց հողը ու ազատորեն վերաբնակություն հաստատել պետության վորևե վայրում: Մեր գյուղացիական ռեֆորմը կառավարության մեծահոգությունը չեր վոր արտահայտում եր. ընդհակառակն, այդ ռեֆորմը պատմական ի շատ մեծ որինակ ե այն բանի, թե ինքնակալ կառավարության ձեռքից ամեն մի գործինչ աստիճանի խեղաթյուրված ե դուրս գալիս. պատերազմական պարտությունների*, ֆինանսական սոսկալի դժվարությունների ու գյուղացիների ահարկու խռովությունների ճնշման տակ կառավարությունն ուղղակի հարկադրված եր ազատագրել նրանց:

Գյուղացիներին ջարն ինքը խոստովանեց, վոր պիտի ա՛յ ց ա յ եյից ազատագրել վերից, քանի դեռ չեն սկսել «ազատագրում», ցածից ազատագրել: Սակայն ձեռնամուխ վոր «վիճակութեան» կալվածատերերին ազատագրության գործին, կառավարությունը բոլոր հնարավոր ու անհնարին միջոցներով աշխատեց բավարարել «վիրավորված» ճորտատերերի ազահությունը: Կա-

ռավարությունն ամենաստոր բանից անգամ չետ չմնաց, նա ռեֆորմն իրագործող մարդկանց հենց կալվածատերերի միջից ընտրեց: Առաջին կոչի հաշտարար միջնորդներին կառավարությունը ցրեց ու նրանց փոխարեն այնպիսի մարդիկ նշանակեց, վորոնք ընդունակ չգտնվեցին մերժելու ճորտատերերին, յերբ սրանք հողերի սահմանները վորոշելուց հետո նույնիսկ սկսեցին թալանել գյուղացիներին:

«Ազատագրում Յե՛վ «մեծ ռեֆորմն» իրագործվեց գինեյից» ու... գլխավորական եկզեկուցիաների ոգնությամբ գալեհարում: ու այն գյուղացիների գնդակահարությամբ, վորոնք կանոնադրական թղթերը հրաժարվում եյին ընդունել: Ջարմանալի չե, ուրեմն, վոր այն ժամանակի ամենալավ մարդիկ, ճնշված գրաքննիչ-դնչակապների ձեռքից, այդ «մեծ ռեֆորմը» լուության անեծքով դիմավորեցին...

Նոր կոռուպցիոն կոռվորությունից «ազատագրված գյուրյուց(барщина): ղացին ռեֆորմատորի ձեռքից այնպես մոռացված, կողոպտված, ստորացված ու իր հողաբաժնին կպած դուրս յեկավ, վոր այլևս նրան վոչինչ չեր մնում, բացի «կամավոր» կոռվորության գնալը: Յե՛վ գեղջուկն սկսեց մշակել իր նախկին աղայի հողը, նրանից «կապալով վերցնել» իրենից կտրած-խլած հողերն ու քաղցած ընտանիքի համար վարկով հաց ստանալու նպատակով՝ ամառային աշխատանքին ձմեռվանից վարձվել: Այն «ազատաշխատանքը», վորի վրա «աստվածային որհնությունը» կանչելու համար գյուղացիներին հրավեր եր կարդում ճիզվիտ-տերտերի կազմած մանիֆեստը, գործնականում ճորտություն ու աշխատանքահատուցում դարձավ:

Կալվածատերերի այս ճնշումին, վոր պահվում եր ռեֆորմն ստեղծող ու իրագործող պաշտոնյաների մեծահոգության շնորհիվ, ավելացավ նաև կապիտալի ճնշումը: Փողի իշխանությունը, վոր նույնիսկ ճնշում եր, որինակ,

* 1855-56 թ. Ղրիմի պատերազմը, վորից ցարական Ռուսաստանը պարտված դուրս յեկավ: Ծանոթ. թարգմ:

Ֆրանսիական գյուղացու, վորը կալվածատիրական իշխանութիւնից ազատվել եր վոչ թե վոդորմելի ու կիսաապառառ ռեֆորմով, այլ ժողովրդական հզոր հեղափոխութեամբ, — փողի ալդ իշխանութիւնն իր ամբողջ ծանրութեամբ մեր կիսաճորտ գյուղացու վրա ընկավ: Գյուղացին ստիպված եր ինչ գնով ել լինի փող ճարելու, վորպեսզի վճարել կարողանար ռեֆորմի շնորհիվ ավելացած հարկերն ու հողի վարձը, գնել կարողանար գյուղացու տնային մթերքները գործածութիւնից հանող արդիւնաբերութեան եփանագին արտադրանքներն ու իր ուտելու հացը և այլն:

Փողի իշխանութիւնը գյուղացիութեա-
 Վորումը: Նը վոչ միայն ճգմեց, այլև բաժան-
 բաժան արեց: Գյուղացիութեան հսկայական մասն անընդ-
 հատ քայքայվեց ու պրոլետար դարձավ, իսկ փոքրամաս-
 նութեան միջից առաջացան փոքրաբանակ, բայց ճարպիկ
 կուլակների ու տնտեսավար գեղջուկների խմբակներ, վո-
 ռոնք յուրացրին գյուղացիների տնտեսութիւնն ու հո-
 ղերը, նոր առաջացող գյուղական բուրժուազիայի կադ-
 բերը կազմելով: Հետաքննութեան ամբողջ քառասնամյա-
 կը գյուղացիութիւնն այս ձևով կազմալուծող մի անընդ-
 հատ պրոցեսս ե, վոր դանդաղորեն ու տանջալից մեռցը-
 նում եր նրան: Գյուղացու կյանքը մուրացիկ վիճակի
 հասավ. նա բնակվում եր անասունների հետ, ցնցոտիներ
 եր հագնում ու բանջարեղենով կերակրվում: Գյուղացին
 փախչում եր իր հողաբաժնից, հենց վոր փախչելու տեղ
 եր գտնում. իր հողաբաժնից ազատվելու համար, նույնիսկ,
 փրկանք եր վճարում նրան, ով համաձայնում եր վերցնել
 նրա հողաբաժինը, վորի վճարումներն ավելի շատ եյին,
 քան յեկամուտը:

Սով, համաճա- Գյուղացիները քաղցած եյին մշտապես և
 րակ, մահ: տանջակ հազարներով մեռնում եյին հա-
 ճախակի կրկնվող անբերրութիւնից, սովից ու համաճա-
 րակից:

Գյուղացիներ Մեր գյուղում իրերի դրութիւնն այժմ
 փրկութիւնը ելայապետ: Հարց ե առաջ գալիս՝ ինչ յելք
 բանվորների հետ կա այս ամենի համար և ինչ միջոցներով
 միութեան կըն-
 ֆելու մեջն ե: պետք ե բարելավել գյուղացիների վիճա-
 կը: Կապիտալի ճնշումից մանր գյուղացիութիւնն ազատ-
 վել կարող ե միայն այն դեպքում, յերբ բանվորական
 շարժմանը կհարի, ոգնելով նրան՝ սոցիալիստական կարգ
 հաստատելու, հողն ու արտադրութեան այլ միջոցները
 (գործարաններ, ֆաբրիկաներ, մեքենաներ և այլն) հասա-
 րակական սեփականութեան դարձնելու համար:

Սակայն մեր գյուղացին, ինչպես մենք տեսնք,
 տանջվում ե վոչ միայն, և նույնիսկ վոչ այնքան կա-
 պիտալի ճնշումից, վորքան կալվածատերերի ճնշումից
 ու ճորտատիրութեան միացորդներից: Գյուղացիութեան
 դրութիւնն անչափ վատթարացնող ու նրա ձեռքն ու
 վոտքը կապող այս կապանքների դեմ անողոք պայքար
 մղելու գործը վոչ միայն հնարավոր ե, այլև անհրաժեշտ
 ե մեր յերկրի հասարակական զարգացման բոլոր շահերի
 տեսակետից, վորովհետև գեղջուկի անելանելի մուրաց-
 կանութիւնը, խավարամտութիւնը, իրավազրկութիւնն
 ու ստորացումը մեր հայրենիքի բոլոր կարգերի վրա ա-
 սիականութեան կնիքն ե դնում: Յեվ սոցիալ-դեմոկրա-
 տիան իր պարտքը կատարած չի լինի, յեթե ամեն տե-
 սակի ոգնութիւն չհասցնի այդ պայքարին: Այդպիսի ոգ-
 նութիւնը, կարճ ասած, գյուղում դասակարգային պայ-
 քար մտցնելով պիտի արտահայտվի:

Գյուղացու թշվառութիւնն այժմ (ա-
 Յառակա՞ն կա- ռազմապետութեան ճնշում) հան-
 ուապետութեան վել կամ պակաս ընդհանուր ձևով) հան-
 արտադրութեան իրաւունքի և դարձել, 1861 թվի ռեֆորմի
 գաւառակարգի «թերութիւնների» ու պետական ոգնու-
 րեւութեան թեւաբանութեան մասին յեղած
 պաշտպանե՞ն: արտահայտութիւնը ընդունված ճշմար-
 տութիւնն ե դարձել: Մեր պարտքն ե մատնանշել, վոր

այդ թշվառութիւններն առաջանում են՝ գյուղացիութիւնը դասակարգորեն հարստահարելուց, վոր կառավարութիւնը հարստահարող դասակարգերի հավատարիմ պաշտպանն է, և նա, ով անկեղծորեն ու լրջորեն ուզում է արձատարուիլ բարեկամել գյուղացիների դրութիւնը, վոչ թե կառավարութիւնից ոգնութիւն պիտի սպասե, այլ նրա հարստահարութիւնից ազատվել ու քաղաքական ազատութիւն նվաճել պիտի ձգտի: Խոստում են, թե հետգնման վճարումները չափազանց բարձր են, թե կառավարութիւնը բարերար չափով պակասեցրել է այն ու ժամկետը յերկարել: Սրան մենք կասենք հետևյալը, վոր հետգնման այդ բոլոր վճարումները վոչ այլ ինչ են, բայց յեթե որինական ձևերով ու չինովիւրկական արտահայտութիւններով քողարկված մի կողոպուտ՝ սարքած կալվածատերերի ու կառավարութիւնի կողմից գյուղացիների վերաբերմամբ, վոչ այլ ինչ են, բայց յեթե մի տեսակ հարկ ճորտատերերին՝ նրանց ստրուկների ազատագրութիւն համար:

Մեր շարժումն այժմ իր տրամադրութիւն տակ ամբողջ մի բանակ ունի՝ բաղկացած բանվորների բանակից, վոր ալեկոծված է սոցիալիզմի ու ազատութիւն համար մղվող պայքարով, ինտելիգենտների բանակից, վոր մասնակցել ու մասնակցում է շարժումին ու ներկայութիւն ցրված է Ռուսաստանի բոլոր ծայրերը և, վերջապես, համակիրների բանակից, վոր հավատով ու հուսով դիտում է բանվորական շարժումը և պատրաստ է նրան հաղարավոր ծառայութիւններ մատուցանել: Յեւ մեր առաջ մեծ խնդիր է դրվում՝ կազմակերպել այս բոլոր բանակները, կազմակերպել այնպես, վոր մենք ընդունակ դառնանք վոչ միայն վաղանցուկ բռնկումներ սարքելու, վոչ միայն թշնամուն պատահական ու բաժան-բաժան (այդ պատճառով ել՝ վոչ վտանգավոր) հարվածներ հասցընելու, այլ և հետապնդել թշնամուն անշեղ, համառ ու

տոկուն պայքարով բոլոր կողմերից, հետապնդել ինքնակալ կառավարութիւնը՝ ամենուրեք, ուր ցանում է նա հարստահարութիւն ու հնձում ատելութիւն: Բայց մի-թե հնարավոր է այս նպատակին հասնել առանց բազմամիլիոն գյուղացիութիւն մեջ դասակարգային պայքարի ու քաղաքական գիտակցութիւն սերմերը գցելու: Յեւ մի ասեք, թե անհնարին բան է այդ: Վոչ միայն հնարավոր է այդ, այլև կատարվում է արդեն հաղարավոր ուղիներով, ուղիներ, վոր խուսափում են մեր ուշադրութիւնից ու մեր ներգործութիւնից:

Դասակարգա- Դասակարգային պայքարի ու քաղաքային պայքարի կան գիտակցութիւն սերմերը բազմամիլիոնական գյուղացիների շար- լիոն գյուղացիութիւն մեջ տարածելու ռազմարար ամեն գործն անչափ լայնորեն ու արագ կընթացան ուղիք: Նա այն դեպքում, յերբ մենք այդպիսի ներգործութիւն համար կարողանանք լողունգ տալ և խայտառակ ճորտատիրական իրավունքի բոլոր մնացորդները ուս գյուղացիութիւնն ազատագրելու դրոշակը պարզել: Քաղաքները յեկող գյուղացի մարդը հիմա յեւ արդեն հետաքրքրութիւն դիտում է իրեն համար անհասկանալի բանվորների պայքարը և նրա մասին լուրը տարածում բոլոր հետաքննող անկյունները: Մենք կարող ենք և պիտի անենք, վորպեսզի կողմնակի դիտողների այս հետաքրքրութիւնը փոխարինվի յեթե վոչ լիակատար հասկացողութիւն, գոնե անորոշ մի գիտակցութիւն, վոր բանվորները կռվում են ամբողջ ժողովրդի շահերի համար: Այդպիսով նրանց հետաքրքրութիւնը կսկսի ավելի ու ավելի համակրութիւն փոխվել: Այն ժամանակ արդեն վոստիկանական կառավարութիւն դեմ հեղափոխական բանվորական կուսակցութիւն տանելիք հաղթանակի որը կմոտենա մեզ համար նույնիսկ անսպասելի և անգուշակելի արագութիւնով:

Իսկրա, № 3, 1901 թ.

Ըստ Լենինի.

ՊՐՈԼԵՏԱՐԻԱՏԻ ՈՒ ԳՅՈՒՂԱՑԻՈՒԹՅԱՆ ՄԱՍԻՆ*.

Խճ, Ե ուզում էին զափոխուի կվայում տեղի ունեցող գյուղացիական բյուրեղ գյուղացիք: Կան խնդիր և դարձնում կենսական այն հարցը, թե գյուղացիական շարժման նկատմամբ սոցիալ-դեմոկրատիան ինչ դերը պիտի բռնի:

Գյուղացիական շարժման հարցն այժմ կենսական և դարձել վոչ միայն տեսականապես, այլև ամենամիջա-կան գործնական տեսակետից: Մեր ընդհանուր լոզունգ-ները պիտի փոխենք ու դարձնենք անմիջական կոչեր՝ ուղղ-ված հեղափոխական պրոլետարիատի կողմից հեղափոխա-կան գյուղացիությանը: Հիմա հասել և այն մոմենտը, յերբ գյուղացիությունը հանդես և գալիս վորպես ռուս կյանքի նոր ձևի գիտակից ստեղծագործողը: Յեվ գյուղ-ացիության գիտակցության աճեցումից հսկայական չա-փով կախված և ռուսական մեծ հեղափոխության ընթացքն ու յեղը:

Ի՞նչ և ուզում հեղափոխությունից գյուղացիությունը: Ի՞նչ կարող և տալ հեղափոխությունը գյուղացիությանը: Ահա յերկու հարց, վոր պարտավոր և լուծել յուրաքան-չյուր քաղաքական գործիչ և, հատկապես, յուրաքանչյուր գիտակից բանվոր, վորը քաղաքական գործիչ և բառիս ամենալավ, բուրժուական պոլիտականությանը չապական-ված, իմաստով:

Գյուղացիությունը հող և ազատություն և ուզում: Այս մասին յերկու կարծիք լինել չի կարող: Բոլոր գի-տակից բանվորները մի բան են ուզում և մի բանի ձգտում՝ գյուղացիությունն ամբողջ հողն ու ամբողջ ազատությունն ստանա: «Ամբողջ հողը» — այս նշանակում և, վոր վոչ մի մասնակի գիշումով ու փողորմությամբ չպիտի բավա-

* Գաղված և վ. Ի. Լենինի 1905 թ. գրված հոդվածից:

րարվել, այս նշանակում և, վոր վոչ թե հույսը պիտի դնել կալվածատերերի ու գյուղացիների համաձայնության վրա, այլ կալվածատիրական հողային սեփականությունը վոչնչացնելու վրա: Յեվ գիտակից պրոլետարիատի կու-սակցությունը, սոցիալ-դեմոկրատիան, այս մտքով ել ամե-նավճռական կերպով արտահայտվեց. Ռուս. Սոց. Դեմոկրա-տական Բանվորական կուսակցությունը 1905 թ. մայիսին տեղի ունեցած իր համագումարում ընդունեց մի բանաձև, ուր ասված և, թե գյուղացիության հեղափոխական պա-հանջները պիտի պաշտպանել, թեկուզ այդ պահանջները լինեն մասնատիրական հողերի բռնագրավում: Այս բա-նաձևը պարզապես ցույց և տալիս, վոր գիտակից բան-վորների կուսակցությունը պաշտպանում և գյուղացիու-թյան ամբողջ հողն ստանալու պահանջը:

Ամբողջ ազատությունը — այս նշա-նակում և, վոր հասարակական ու պե-զասուրյունը տական գործերը վարող չինովներին ու գյուղացիներին: պաշտոնական անձինք պիտի ընտրովի լի-նեն: «Ամբողջ ազատությունը» — այս նշանակում և լիա-կատար վոչնչացումն պետական այնպիսի իշխանության, վոր ամբողջապես ու բացարձակ կերպով կախումն չի ու-նենա ժողովրդից, վորն ընտրված չի լինի ժողովրդից, յեն-թակա չի լինի ժողովրդին ու չի փոխվի նրա կողմից: «Ամ-բողջ ազատությունը» — այս նշանակում և, վոր վոչ թե ժողովուրդը պիտի յենթարկվի չինովներին, այլ չինով-ներին ժողովրդին:

Իհարկե, հողի և ազատության համար Կարմիր գրեա-կը՝ բացվորների պայքարող գյուղացիները բոլորն ել գի-ու գյուղացիներ տակցորեն չեն վերաբերվում այդ պայ-մաբայաբերու քարին ու հանրապետություն հաստատե-գրեակն և, լու պահանջ առաջադրում: Սակայն, կաս-կածից դուրս և, վոր գյուղացիության պահանջները դե-մոկրատիկ բնույթ ունեն: Այդ պատճառով ել գյուղացի-

ությունը ապահով պիտի լինի, վոր նրա պահանջները պրո-
լետարիատը կաշտպանի: Գյուղացիները պիտի գիտենան,
վոր քաղաքներում պարզված կարմիր դրոշակը վոչ միայն
արդյունաբերական ու գյուղական բանվորների մոտակա
ու կենսական պահանջների պայքարի դրոշակն է, այլև
միլիոնավոր ու տասնյակ-միլիոնավոր մանր հողագործնե-
րի պահանջների պայքարի դրոշակը:

Ճորտատիրական իրավունքների մնացորդներն ամեն
ձևերով ու տեսակներով մինչև որս ել անողոք կերպով
կեղեքում ու ճնշում են ամբողջ գյուղացիութանը և պրո-
լետարներն իրենց պարզած կարմիր դրոշակով պատերազմ
են հայտարարում այդ կեղեքումի դեմ:

Սակայն կարմիր դրոշակը չի նշանակում, թե պրո-
լետարիատը պաշտպանում է միայն գյուղացիության պա-
հանջները: Այն նշանակում է նույնպես, վոր պրոլետա-
րիատն իր ինքնուրույն պահանջներն ունի: Կարմիր դրո-
շակը վոչ թե հողի ու ազատության համար մղվող կռիվի
նշան է միայն, այլև կռիվի, վոր ուղղված է մարդը մար-
դուն շահագործելու դեմ, ժողովրդական աղքատության
դեմ, կապիտալի տիրապետության դեմ:

Յեվ այստեղ ահա մեր առաջ կանգնում է լերկորդ
հարցը, թե հեղափոխությունը ինչ կարող է տալ գյուղա-
ցիությանը: Գյուղացիների անկեղծ բարեկամներից շա-
տերն այս հարցը հաշվի չեն առնում ու չեն նկատում
սրա կարևորությունը: Նրանք կարծում են, վոր բավա-
կան է առաջադրել ու լուծել այն հարցը, թե ինչ են ցան-
կանում գյուղացիները, և բավական է ստանալ դրա պա-
տասխանը՝ հող և ազատություն: Մեծ սխալ է այդ: Լիա-
կատար ազատությունը, բոլոր չինովներին ու, մինչև
անգամ, պետության գլուխը կանգնած անձի լիակատար
ընտրովի լինելն անգամ կապիտալի տիրապետությունը
դեռ չի վերացնի, սակավաթիվ մարդկանց հարստությունն
ու մասսաների աղքատությունը դեռ չի վոչնչացնի: Յեվ

ամբողջ ժողովրդին պատկանող հողի վրա ինքնուրույն
կերպով տնտեսություն կարող է վարել միայն նա, ով ունի
գործիքներ, լծկաններ, մեքենաներ, սերմացու, ընդհան-
րապես դրամական միջոցներ և այլն: Իսկ նա, ով աշխա-
տող ձեռքերից բացի վոչինչ չունի, անխուսափելիորեն
կապիտալի ստրուկ կմնա, նույնիսկ, յեթե դեմոկրատիկ
պետություն լինի, նույնիսկ, յեթե հողն ամբողջ ժողո-
վրդին պատկանելիս լինի: Մտածել հողի «սոցիալիզա-
ցիայի» մասին, առանց կապիտալը սոցիալիզացիայի չեն-
թարկելու, մտածել հողի հավասարաբ օգտագործման մա-
սին՝ կապիտալի ու ապրանքային տնտեսության գոյու-
թյան որոք, նշանակում է մոլորություն մեջ ընկնել: Յեվ-
րոպայի համարյա բոլոր յերկրները սոցիալիզմի այդ կաթ
նման մոլորություն շրջանն ապրել, անց են կացրել: Բան-
վոր դասակարգի պայքարի փորձը բոլոր յերկրներում
գործնականապես ցուցադրել է այդ սխալի վողջ վտանգը,
և այժմ Յեվրոպայի ու Ամերիկայի պրոլետար սոցիալիստ-
ները համարյա ազատվել են այդ վտանգից:

Կռիվ սոցիալիզ- Այսպիսով գիտակից բանվորների կար-
մի համար: մի դրոշակը նշանակում է, նախ և առաջ,
այն, վոր մենք մեր բոլոր ուժերով պաշտպանում ենք
գյուղացիության պայքարը՝ հանուն ազատության ու հո-
ղի և, յերկրորդ, վոր մենք դրանով չենք բավականանում,
այլ առաջ ենք գնում: Մենք պայքարում ենք վոչ միայն
հողի ու ազատության, այլև սոցիալիզմի համար: Սոցիա-
լիզմի համար մղվող պայքարը կապիտալի դեմ մղվող
պայքար է: Այդ պայքարը մղում են նախ և առաջ վար-
ձու բանվորները, վորոնք ուղղակի ու ամբողջովին կա-
պիտալից կախումն ունեն: Իսկ մանր սեփականատերերն
իրենք ել մասամբ կապիտալ ունեն, իրենք ել հաճախ շա-
հագործում են բանվորներին: Այդ պատճառով մանր սե-
փականատերերից քչերն են սոցիալիզմի մարտիկներ
շարքերը մտնում. մտնում են միայն նրանք, վորոնք

վճռական ու գիտակից կերպով անցնում են բանվորների կողմը՝ ընդդեմ կապիտալի, հանրական սեփականության կողմը՝ ընդդեմ մասնավոր սեփականության:

Ահա թե ինչու սոցիալ-դեմոկրատներն ասում են, թե նրանք ամբողջ գյուղացիության հետ միասին պայքար են մղում կալվածատերերի ու չինովնիկների դեմ և, բացի այդ, քաղաքային պրոլետարները գյուղական պրոլետարների հետ միասին պայքար են մղում կապիտալի դեմ: Հողի ու ազատության համար մղվող պայքարը դեմոկրատիկ պայքար է: Կապիտալի տիրապետությունը վոչնչացնելու համար մղվող պայքարը սոցիալիստական պայքար է:

Ուրեմն, շերմապես վողջունենք գյուղացիական միություններ, վոր վճռել է հողի և ազատության համար պայքարել համեմաշխությամբ ու տոկունությամբ, անձնագոհությամբ և առանց տատանումների: Այդ գյուղացիներն իսկական սոցիալ-դեմոկրատներ են: Դեմոկրատիզմի ու սոցիալիզմի խնդիրները հասկանալու մեջ նրանց արած սխալները մենք տոկունությամբ ու համբերությամբ պիտի բացատրենք, վորովհետև նրանք մեր դաշնակիցներն են, վորոնց հետ կապում է մեզ ընդհանուր մեծ կռիվը: Այդ գյուղացիներն իսկական հեղափոխական դեմոկրատներ են, և սրանց հետ մենք պիտի գնանք, ու կգնանք կռվելու, վորպեսզի աշխարհի հեղափոխությունը կատարյալ հաղթանակ տանի: Մենք ամբողջովին ու մեծապես համակրում ենք գյուղացիական միության ընդունած ծրագիրը ընդհանուր գործադուլի մասին, ինչպես և այն վճիռը, վոր կոչ է անում քաղաքային բանվորներին ու գյուղացիական չքավորությանը հաջորդ անգամին կռվի դուրս գալ համերաշխ ու միացյալ ուժերով: Այդ ծրագիրն իրականացնելու համար գիտակից բոլոր բանվորները կգործադրեն իրենց ամբողջ ջանքերը: Սակայն վոչ մի միություն, թեկուզ այդ կնքված լինի ամենաազ-

նիվ ու վճռական հեղափոխական դեմոկրատները հետ, պրոլետարներին չի կարող ստիպել՝ մոռացություն տալ իրենց ել ավելի մեծ ու կարևոր նպատակը, այն է՝ պայքարել հանուն սոցիալիզմի, հանուն կապիտալի տիրապետության լիակատար վոչնչացման, հանուն բոլոր աշխատավորներին ամեն տեսակի շահագործումից ազատագրելուն: Հառաջ, բանվորներ ու գյուղացիներ, դեպի հողի ու ազատության համար մղվող ընդհանուր կռիվը: Հառաջ, միջազգային սոցիալ-դեմոկրատիայի միջոցով համախմբված պրոլետարներ, դեպի կռիվ հանուն սոցիալիզմի:

Новая Жизнь, № 11, 1905 г.

Ըստ Լենինի.

ԳՅՈՒՂԱՑԻՆԵՐԸ ՅԵՎ ԲԱՆՎՈՐՆԵՐԸ *.

«Գյուղացիական պատգամավորների Համառուսական Խորհրդի Լրատուի» № 88-ում (1917 թ. ոգոստոսի 19-ին) չափազանց հետաքրքիր մի հոդված է տպված, վորը գյուղացիության հետ գործ ունեցող կուսակցական բոլոր պրոպագանդիստների ու ագիտատորների ձեռքում հիմնական փաստաթղթերից մեկը պիտի դառնա, ինչպես և գյուղ ուղարկվող կամ գյուղի հետ առնչություն ունեցող գիտակից բոլոր բանվորների ձեռքում:

Գյուղացիական Այդ հոդվածի վերնագիրն է՝ «Փորձնահաշիվներ: Կան հրահանգ՝ կազմած 1917 թ. Պետերբուրգում տեղի ունեցած գյուղացիական պատգամավորների Համառուսական I համագումարին տեղական պատգամավորների բերած 242 հրահանգների հիման վրա»: Հրահանգների ժողովածուի առաջին մասը նվիրված է քաղաքական ընդհանուր հիմունքներին ու քաղաքական դեմոկրատիայի պահանջներին, յերկրորդ մասը՝ հողային հարցին: (Կհուսանք, վոր գյուղացիական պատգամավորների Համառուսական Խորհուրդը կամ վորևե մեկ ուրիշ մարմին կհավաքի

* Հաղված և Վ. Ի. Լենինի 1917 թ. գրած հոդվածից:

նաև պատերազմի հարցին վերաբերող գյուղացիական հրահանգներն ու բանաձևերը):

Հոգի մասնավոր Հրահանգների հավաքածուի համաձայն սեփականություն գյուղացին հողի վերաբերմամբ հետևյալ պահանջներն ունի: Նախ և առաջ անվճար կերպով վերացնել բոլոր տեսակի հողերի, մինչև անգամ գյուղացիական հողերի մասնավոր սեփականությունը, յերկրորդ՝ բարձր կուլտուրայի տնտեսություններ ունեցող հողամասերը հանձնել պետությունը կամ համայնքներին, յերրորդ՝ բռնագրավել գրաված հողերի շնչավոր ու անշունչ վողջ ինվենտարը (բացառությամբ նաև կազմելու սակավահող գյուղացիները) և հանձնել պետությունը կամ համայնքներին, չորրորդ՝ արգելել վարձու աշխատանքը, հինգերորդ՝ հողը հավասարապես բաշխել աշխատավորության միջև՝ պարբերաբար հողաբաժանություններ կատարելով և այլն: Մինչև Հիմնադիր ժողովի գումարումը, վորպես անցողիկ ժամանակի միջոցներ, գյուղացիները պահանջում են անմիջապես որոշումներ հրապարակել հողի առուծախն արգելելու մասին, համայնքից բաժանվելու, կտրվելու իրավունքը վերացնելու մասին, ինչպես և անտառները, ձկնորսությունն ու նման այլ զբաղմունքները պաշտպանելու և կապալի յերկարատև պայմանագրերը վերացնելու մասին և այլն:

Բավական է միջին խորհրդածել այս պահանջների վրա, վորպեսզի տեսնենք, վոր միանգամայն անհնար է իրագործել այդ պահանջները, քանի դեռ կապիտալիստների հետ միություն ունենք կապած, քանի դեռ նրանց հետ մեր կապերն ամբողջապես չենք կտրել, քանի դեռ կապիտալիստների դասակարգի դեմ վճռական ու անխնայ կռիվ չենք սկսել, քանի դեռ չենք տապալել նրա տիրապետությունը:

Սոցիալիստ-հեղափոխականների ինքնախաբեկությունը և գյուղացիներին խաբելը հենց նրանում է կայանում,

վոր նրանք լինթադրում են ու տարածում այն միտքը, թե այդպիսի փոփոխություններ հնարավոր է անել առանց կապիտալիստների տիրապետությունը տապալելու, առանց պետական ամբողջ իշխանությունը պրոլետարիատին փոխանցելու, առանց կապիտալիստների դեմ ուղղված պրոլետարական պետական իշխանության ձեռք առած ամենավճռական ու հեղափոխական միջոցները չքավոր գյուղացիության կողմից պաշտպանություն գտնելու:

Իսկապես վոր, բռնագրավել մասնատիրական ամբողջ հողերը՝ նշանակում է բռնագրավել բանկերի հարյուրավոր միլիոն կապիտալը, բանկերի, վորտեղ մեծ մասամբ գրավ են դրված այդ հողերը: Միթե մտածելու բան է՝ իրագործել այդ բանը, քանի դեռ հեղափոխական դասակարգի հեղափոխական միջոցներով չենք ջախջախել կապիտալիստների ընդդիմադրությունը: Խոսքն, իհարկե, ամենից շատ կենտրոնացած բանկային կապիտալի մասին է, վոր միլիոնավոր թելերով կապված է հսկայական յերկրի կապիտալիստական տնտեսության ամենակարևոր կենտրոնների հետ և վորը հաղթահարվել կարող է միայն քաղաքային պրոլետարիատի վող պակաս կենտրոնացած ուժերով:

Հետո Պետությունը հանձնել բարձր կուլտուրայի տնտեսությունները, Ակներ և չի արդյոք, վոր մի պետություն, վոր ընդունակ է իր ձեռքն առնել այդ տնտեսություններն ու վարել այնպես, վորպեսզի դրանք հիրավի աշխատավորության ոգտին ծառայեն և վող թե չինովիկների ու նույն կապիտալիստների շահերին, պիտի լինի պրոլետարական հեղափոխական պետություն:

Սրանով զուգորդված գործարանները ինչպես միջոցների մաս և շնչավոր ու անշունչ ինվենտարը բռնագրավու սեփականություն պետության կառավարության միջոցների միջոցով սեփականությունը վաճառելու: Նորանոր հսկայական հարգածներ չե միայն, վոր հասցնում են: Մի քայլ է այդ դեպի սոցիալիզ-

մը, վորովհետև ինվենտարի փոխանցումը «պետութեանը կամ համայնքներին՝ բացարձակ ոգտագործութեան համար»՝ նշանակում է, վոր անհրաժեշտ է խոշոր սոցիալիստական լեռնագործութիւնը սկսել, կամ թե, համենայն դեպս, համախմբված մանր տնտեսութիւնները սոցիալիստական վերահսկողութեան յենթարկել ու նրանց տնտեսութիւնը սոցիալիստական ձևով կարգավորել:

Իսկ վարձու աշխատանքի «արգելումը» Սա դատարկ մի ֆրազ է, ժողացված, անոգնական մանր սեփականատերերի անգիտակից-միամիտ մի ցանկութիւն, վորոնք չեն տեսնում, վոր յետք գոյւղում վարձու աշխատանքի պահեստի բանակ չլինի, կանգ կառնի կապիտալիստական ամբողջ արդիւնաբերութիւնը, վոր չի կարելի «արգելել» վարձու աշխատանքը գոյւղում, թույլատրելով այն քաղաքում, և վոր, վերջապես, վարձու աշխատանքի «արգելումը» նշանակում է վոչ այլ ինչ, բաց յետք մի քաջ դեպի սոցիալիզմ:

Այստեղ արդեն մենք մոտեցանք արմատական հարցին, այն է՝ թե բանվորները ինչ վերաբերմունք ունեն դեպի գյուղացիները:

Քսան տարուց ավելի յետ, ինչ գոյութիւն ունի Ռուսաստանում մասսայական սոցիալ-դեմոկրատական բանվորական շարժում (յետք սկսեց 1896 թ. մեծ գործադուլներէն): Այդ մեծ ժամանակաշրջանում, լեռնում մեծ հեղափոխութիւնների շնորհիվ, Ռուսաստանի ամբողջ քաղաքական պատմութեան միջով կարմիր թելի պես ձգվում է մի հարց, թե բանվոր դասակարգը պիտի գյուղացիներին դեպի սոցիալիզմ տանի, թե լիբերալ բուրժուան յետ պիտի քաշի նրանց, վորպեսզի կապիտալիզմին հարմարվեն:

Այժմ, լերը պատերազմն արտասովոր կերպով արագացրել է իրերի զարգացումը, անհավանական ձևով սուր կերպարանք տվել կապիտալիզմի ճգնաժամին ու

ժողովրդին դրել յերկրնաբանքի առաջ՝ խորտակվել կամ անմիջապես դեպի սոցիալիզմ վճռական քայլեր անել, — այժմ կիսալիբերալ մենշևիզմի ու հեղափոխական պրոլետարական բայլիզմի տեսակետների տարբերութիւնը հասկանալի ու գործնական է դառնում, վորպես տասնյակ-միլիոնավոր գյուղացիների գործունեութեան խնդիր:

Հաշտվեցե՞ր կապիտալի տիրապետութեան հետ, վորովհետև սոցիալիզմի համար «մենք» դեռ հասունացած չենք, անա թե գյուղացիներին ինչ են ասում մենշևիկները, ի միջի այլոց, ընդհանրապես «սոցիալիզմի» վերացական հարցը մեջ գցելով խաբէյութեամբ փոխում վորոշակի մի հարց, թե կարելի՞ յետ, արդյոք, պատերազմի հասցրած վերքերը բուժել առանց վճռական քայլեր անելու դեպի սոցիալիզմ:

Ես-երեսեր մա- Հաշտվեցե՞ր կապիտալիզմի հետ, վորով-
ցը-բուրժուա- հետև սոցիալիստ-հեղափոխականները
կան ցնորմաթ- մանր-բուրժուական ցնորմիւններ են, անա
ցեք ես: Թե գյուղացիներին ինչ են ասում մեն-

շևիկները և ես-երեսերի հետ միասին գնում են պաշտպանելու կադետական կառավարութիւնը...

Իսկ ես-երեսերն իրենց կուրծքը ծեծելով՝ հավատացնում են գյուղացիներին, թե իրենք կապիտալիստների հետ հաշտութիւն կնքելուն դեմ են, թե իրենք ռուսական հեղափոխութիւնը յերբեք բուրժուական չեն համարել և այդ պատճառով ել գնում են պաշտպանելու հենց բուրժուական կառավարութիւնը: Ես-երեսերը գյուղացիների համար, ինչպիսի ծրագիր ել կամենաք, ստորագրում են, թեկուզ դրանք լինեն ամենահեղափոխական ծրագրերը, սակայն մի մտադրութեամբ միայն, վորպեսզի յերբեք չիրագործեն այն, վորպեսզի բարձի տակ դնեն դրանց, վորպեսզի գյուղացիներին խաբեն դատարկ խոստումներով, իսկ գործով կագետների հետ կռիւնքին մի-նխադրութիւն կազմեն ու ամիսներով «համաձայնականութեամբ» պարապեն:

Գյուղացիութիւնի շահերի նկատմամբ ես-երներ կատարած այս աղաղակող, գործնական, անմիջական ու շոշափելի դավաճանութիւնը դրութիւնն արտակարգ կերպով փոխում ե: Այս փոփոխութիւնը պիտի հաշի առնել: Ես-երների դեմ ագիտացիա մղել հին ձեռք միայն, այնպես, ինչպես այդ անհամ ելինք մենք 1902—3 թ. ու 1905—7 թ., չի կարելի: Չի կարելի սահմանափակել «հողի սոցիալիզացիայի», «հողի հավասար ոգտագործման», «վարձու աշխատանքն արգելելու» և ուրիշ մանր-բուրժուական մտախաբութիւնների տեսական մերկացումներով: Այն ժամանակ բուրժուական հեղափոխութիւնն նախորդակն եր կամ թե՛ չավարտած բուրժուական հեղափոխութիւն, և մեր վողջ նպատակն եր, նախ և առաջ, տապալել միապետութիւնը:

Հիմա միապետութիւնը տապալված ե: Բուրժուական հեղափոխութիւնը վերջացել ե այն չափով, վոր չափով Ռուսաստանը դեմոկրատիկ հանրապետութիւն ե դարձել՝ կադետներից, մենշևիկներից ու ես-երներից կազմված կառավարութեամբ: Իսկ պատերազմն այս յերեք տարվա ընթացքում յերեսուն տարով մեզ առաջ ե քաշել, Յեւրոպայում ընդհանուր աշխատանքային պարտականութիւն ու ձեռնարկութիւնների հարկադրական միացում ստեղծել, ամենաառաջվոր յերկրները քաղցի ու անասելի քայքայման հասցրել՝ հարկադրելով նրանց սոցիալիզմին անցնելու քայլերն անել: Այն ժամանակի մեր դասակարգային քաղաքականութեան հիմնական վորոշումն այն եր, թե միայն պրոլետարիատն ու գյուղացիութիւնը միապետութիւնը տապալել կարող են: Յեւ այդ վորոշումը ճիշտ եր: 1917 թվի փետրվար ու մարտ ամիսները հաստատեցին այդ բանը մի ավելորդ անգամ ևս:

Միայն պրոլետարիատը կարող ե պատերազմը դեմոկրատիկ հաշտութեամբ վերջացնել, նրա հասցրած վերքերը բուժել և դեպի սոցիալիզմը տանող անսլոյման ան-

հրաժեշտ ու անհետաձգելի դարձած քայլերն անել, պրոլետարիատը, վոր դեկավարում ե չքավոր գյուղացիութիւնը (կիսապրոլետարներին, ինչպես մեր ծրագիրն ե ասում).—ահա մեր դասակարգային քաղաքականութեան այժմյան ընորոշումը:

Այստեղից հետևյալ յեզրակացութիւնը Ես-երները դավաճանեցին պիտի անել, վոր ես-երների դեմ պրոպագանդա ու ագիտացիա մղելիս պիտի ծանրանալ այն բանին, թե նրանք դավաճանել են գյուղացիներին: Նրանք վոչ թե գյուղական չքավորութեան ներկայացուցիչներն են, այլ ունևոր սեփականատերերի: Նրանք ուզում են, վոր գյուղացիութիւնը միութիւն կապի վոչ թե բանվորների, այլ կապիտալիստների հետ, այսինքն յենթարկվի նրանց: Նրանք վաճառեցին աշխատավորների ու շահագործվող մասսաների շահերը, վորպեսզի մինիստրական տեղեր ստանան և կադետների ու մենշևիկների հետ միութիւն կապեն:

Պատմութիւնը, վոր պատերազմի շնորհիվ արագընթաց ե դարձել, այնքան առաջ ե անցել, վոր հին ֆորմուլաները նոր բովանդակութեամբ են լցվել: «Վարձու աշխատանքի արգելումը» առաջ մանր-բուրժուական ինտելիգենտի դատարկ մի ֆրագ եր: Հիմա կյանքում այդ ֆրագն այլ նշանակութիւն ունի: Միլիոնավոր գյուղական չքավորութիւնն իր տված 242 հրահանգներում ասում ե, վոր նա ուզում ե վերացնել վարձու աշխատանքը, բայց չգիտե, թե ինչպես անի այդ: Իսկ մենք գիտենք, թե ինչպես պիտի անել այդ, մենք գիտենք, վոր վարձու աշխատանքը կարելի չե վերացնել բանվորների հետ միութիւն կապելով, նրանց դեկավարութեամբ ու կապիտալիստներին ընդդեմ գնալով միայն և վոչ թե նրանց հետ «համաձայնելով»:

Ընկեր գյուղացիներ, ես-երական կուսակցութիւնը դավաճանեց ձեզ: Նա դավաճանեց խրճիթներին ու պա-

լատների կողմն անցավ, յեթե վոչ միապետների պալատ-
ների, ապա այն պալատների, վորտեղ հեղափոխության
և, հատկապես, գյուղացիական հեղափոխության չարա-
գույն թշնամիները՝ կադետները Չերնովներ, Պեշխոնով-
ների ու Ավկսենտյենների հետ միասին միևնույն կառավա-
րության նիստերն են գումարում:

Միայն հեղափոխական պրոլետարիատը, միայն նրա
տառապանքով մասը համախմբող բայլշիկների կուսա-
կցութիւնը կարող ե գործնականապես իրագործել գյու-
ղական չքավորության այն ծրագիրը, վոր ձևակերպված
ե 242 հրահանգներում: Միայն հեղափոխական պրոլե-
տարիատն իսկապես վոր ձգտում ե վերացնել վարձու
աշխատանքը և դրա համար միակ ճիշտ ճամպան ե բըռ-
նում, այն ե՝ տապալել կապիտալը և վոչ թե արգելել
ու «չթուլլատել», վոր մշակ վարձեն: Հեղափոխական
պրոլետարիատն իսկապես վոր ձգտում ե բռնադրավել
հողը, ինվենտարը, տեխնիկական ու գյուղատնտեսական
ձեռնարկութիւնները, մի խոսքով՝ այն բոլորը, ինչ վոր
ուզում են գյուղացիները, և ինչ վոր ես-երները չեն կարող
ներանց տալ:

Ահա թե ինչպես պիտի հիմա փոխել գյուղացուն ուղղ-
ված բանվորների ճառերի հիմնական գիծը: Մենք, բան-
վորներս, կարող ենք տալ ու կտանք ձեզ այն, ինչ վոր
գյուղացիական չքավորութիւնն ուզում ե ու փնտռում,
հաճախ չիմանալով, թե վորտեղ և ինչպես փնտռի այն:
Մենք, բանվորներս, կապիտալիստների դեմ պաշտպանում
ենք մեր շահերն ու միաժամանակ գյուղացիների հսկա-
յական մեծամասնութիւն շահերը, իսկ ես-երները, կապի-
տալիստների հետ միութիւն կապելով, դավաճանում են
այդ շահերին:

Վստահեցեք բանվորներին, ընկեր գյու-
ղացիներ, կտրտեցեք ձեր կապերը կապի-
տալիստների հետ: Միայն բանվորների
հետ սերտ կապ ունենալով կարող եք իսկապես իրագոր-

ծել 242 հրահանգների ծրագիրը: Ես-երների դեկավարու-
թյամբ կապիտալիստների հետ միութիւն մեջ մնալով այդ
ծրագրի վոգուն համապատասխան վոչ մի վճռական ու
անդառնալի քայլ չերբեք չեք տեսնի:

Իսկ յերբ քաղաքային բանվորների հետ միացած, կա-
պիտալի դեմ անողոք կռիվ մղելով, դուք կսկսեք իրա-
գործել 242 հրահանգների ծրագիրը, այն ժամանակ վողջ
աշխարհը ոգնութիւն կգա թե ձեզ և թե մեզ, այն ժա-
մանակ այդ ծրագրի հաշտութիւնը, վոչ թե իր ներկա
ձևակերպումով, այլ իր ելութիւնով, ապահովված կլինի:
Այն ժամանակ, վերջապես, կգա կապիտալի ու վարձու
աշխատանքի պետութիւն վախճանը: Այն ժամանակ կսկսվի
սոցիալիզմի թագավորութիւնը, խաղաղութիւնն ու աշ-
խատավորութիւն թագավորութիւնը:

Ռաբոչիյ, № 6, 1917 թ.

Ըստ Լենինի

ԴԵԿՐԵՏ ՆՈՂԻ ՄԱՍԻՆ (Գրել ե Վ. Ի. Լենինը)

Ընդունված Խորհուրդների II համագումարի կողմից
1917 թ. հոկտեմբերի 26 (գիշերվա ժամը 2-ին)

1. Հողի կալվածատիրական սեփականութիւնն ան-
մի՞ պես, առանց վորևե հետգնման, վերացվում ե:
2. Կալվածատիրական կալվածքները, ինչպես և կայ-
սերական տան, վանքապատկան ու յեկեղեցապատկան բո-
լոր հողերը, իրենց վողջ շնչավոր ու անշունչ ինվենտա-
րով, ագարակների շինութիւններով ու բոլոր պարագա-
ներով հանդերձ անցնում են՝ մինչև Հիմնադիր Ժողովը՝
շրջանային (волостной) հողալին կոմիտեներին ու գյու-
ղացիական պատգամավորների գավառական խորհուրդնե-
րին ի տնօրինութիւն:

3. Ամբողջ Ժողովրդին պատկանող՝ բռնադրված կալ-
վածքների վորևե փչացումն այսուհետև ծանր հանցագոր-

ծուծյունն ե համարվում և պատժվում ե հեղափոխական դատարանի կողմից: Գյուղացիական պատգամավորների գավառական խորհուրդներն անհրաժեշտ բոլոր միջոցները ձեռք են առնում, վորպեսզի կալվածատիրական կալվածքները բռնագրավելու ժամանակ ամենախիստ կարգը պահպանեն, ինչպես և վորոշեն, թե ինչ չափի ու ինչպիսի հողամասեր պիտի բռնագրավել, կազմեն բռնագրաված ունեցվածքի ճիշտ ցուցակը և ամենախիստ՝ հեղափոխական ձևով պաշտպանեն ժողովրդին անցած հողային տնտեսություններն իրենց բոլոր շենքերով, գործիքներով, անասուններով, պահեստի պաշարեղեններով և այլն:

4. Մինչև Հիմնադիր Ժողովի վերջնական վճիռը, հողային փոփոխություններն իրագործելու համար, ամենուրեք ղեկավարվել գյուղացիական հրահանգով, վոր կազմել ե «Գյուղացիական պատգամավորների Համառուսական խորհրդի լրատուի» խմբագրությունը տեղական գյուղացիական 242 հրահանգի հիման վրա և հրատարակված ե «Լրատու»-ի № 88-ի մեջ (Պետերբուրգ, ոգոստոսի 19-ը 1917 թ.)

(«Բանվորա-գյուղացիական կառավարության որհնադրությունների ու կարգադրությունների հավաքածու» 1914 թ.)

Վ. Ի. ԼԵՆԻՆԻ «ԱՎԵԼԻ ԼԱՎ Ե ՔԻՉ, ԲԱՅՑ ԼԱՎ» ՆՈՂՎԱԾԻՑ*.

Մենք պիտի աշխատենք այնպիսի մի պետություն կառուցել, վորի մեջ բանվորները պահպանեն իրենց ղեկավարությունը գյուղացիների վերաբերմամբ, գյուղացիների վստահությունը իրենց վերաբերմամբ և մեծագույն խնայողությամբ վտարեն իրենց հասարակական հարաբերություններից ավելորդաբանության ամեն մի հետք:

Մենք պիտի մեր պետական ապարատը մաքսիմալ չափի խնայողական դարձնենք: Մենք պիտի վտարենք

* Գրված ե 1923 թ.:

այնտեղից ավելորդաբանություն ըստ հետքերը, վոր այնքան շատ մնացել են դեռ ցարական Ռուսաստանից ունեւ բյուրոկրատիկ-կապիտալիստական կարգից:

Զի լինի, արդյոք, դա գյուղացիական սահմանափակության թագավորություն:

Վոչ: Յեթե մենք պահենք բանվոր դասակարգի ղեկավարությունը գյուղացիների վերաբերմամբ, ապա մենք հնարավորություն կունենանք մեր պետության մեջ տնտեսության մեծագույն ու մեծագույն խնայողությամբ տնտեսած ամենաչնչին կոպեկն անգամ հատկացնել մեր խոշոր մեքենայական արդյունաբերությանը, ելեկտրիֆիկացիայի ու հիդրոտորֆի զարգացմանը, Վոլխովստրոյի կառուցումը վերջացնելուն և այլն:

Սրա մեջ ե, և միայն սրա մեջ ե լինելու մեր հույսը: Միայն այդ ժամանակ մենք հնարավորություն կունենանք, յեթե պատկերավոր արտահայտվելու լինենք, մի ձիուց մյուս ձիուն հեծնել, այսինքն գյուղացիական, գեղջկական, քոսոտ ձիուց, քայքայված գյուղացիական յերկրին հարմար խնայողությունների ձիուց հեծնել մի ձիու, վոր պրոլետարիատը փնտռում ե իր համար և չի կարող չփրնտռել—խոշոր մեքենայական արդյունաբերության, ելեկտրիֆիկացիայի, Վոլխովստրոյի ձիուն:

Մենք, անշուշտ, ի վիճակի կլինենք դիմանալ, յեթե միայն մեր ապարատը մաքսիմալ չափով գտենք, նրա մեջ յեղած բացարձակ անհրաժեշտություն չկազմող բաները մաքսիմալ չափով կրճատենք: Յեւ ընդսմին մենք ի վիճակի կլինենք դիմանալ վոչ թե մանր-գյուղացիական յերկրի, վոչ թե ալ ընդհանուր սահմանափակության մակերևութի վրա մնալով, ալ մի ժակերևութի, վոր անշեղորեն բարձրանում ե հառաջ, հառաջ դեպի խոշոր մեքենայական արդյունաբերությունը:

ԳՅՈՒՂԱՑԻՈՒԹՅՈՒՆԸ ՅԵՎ ԲԱՆՎՈՐ
ԴԱՍԱԿԱՐԳԸ ՄՈՏԱԿԱ ՊԱՏՄԱԿԱՆ ՇՐՋԱՆՈՒՄ
(Պրավդա № 219, 1923 թ. սեպտեմբերի 28).

Կապի մասին. Խորհրդային Ռուսաստանում, ամբողջ
ԽՍՀՄ պայմանաբառերի (пароль) և լո-
գոնգների լոգոնգը բանվոր դասակարգի ու գյուղա-
ցիության կապի լոգոնգն է: Բոլգարիայում բանվորների
ու գյուղացիների բոլոր Յանկովի կառավարության դեմ
հերոսակա. կռիվն ընդդեմ Գերմանիայում գյուղացիները
միություններ են կազմակերպում, վորոնք բանվոր դա-
սակարգի կոմունիստական կուսակցության հետ ձեռք-
ձեռքի տված են գնում: Կոմունիստական Ինտերնացիո-
նալի բոլոր սեկցիաներն առաջադրել են բանվորա-գյու-
ղացիական կառավարության լոգոնգը: Ամերիկայի Միա-
ցյալ Նահանգներում բանվորների ու ֆերմերների միու-
թյունը քաղաքական կյանքի նույնպիսի մի ուժն է փաստ
է: Յապոնիայում բանվորներն են դեկավարել մանր գյու-
ղացի-կապալառուների շարժումը և այլն, և այլն: Վեր-
ջապես, ամբողջ արդյունաբերական բանվորական «Արև-
մուտքը» միության մեջ է գտնվում գյուղացիական «Արե-
վելքի» հետ:

Այս փաստերի վրա արժե մտածել: Սրանց նշանա-
կությունն այնքան մեծ է, վոր անհրաժեշտ է մինչև վերջը
քննել այս հարցը:

Վոր բանվոր դասակարգն ու գյուղացիությունը լեր-
կու տարբեր դասակարգեր են, վոչ մի կասկածի չենթա-
կա չի այդ: Քաղաքական վորոշ շրջաններում գյուղա-
ցիությունը քանիցս բուրժուազիայի կողմն է յեղել, և
գյուղական յերիտասարդների կոշիկները քաղաքային բան-
վորների գլուխներն են ջախջախել: Յեվ, այնուամենայ-
նիվ, գյուղացիությունը, համենայն դեպս, իր վորոշ մա-
սով, այժմ պրոլետարիատի յետևից է գնում:

Կալվածատերերի Նախ և առաջ պատմական մի համեմա-
ու բուրժուա- տությունն վերհիշենք: Արդյունաբերական
գիւղի մի ու բուրժուազիան ու ագնական կալվածա-
բյուռն է յեղել: տերերը յերկու տարբեր դասակարգեր են:
Կալվածատեր մագան—գոմեշը կալվածատիրական աշխարհի
պատվարն է, նրա կրողը, նրա քաղաքակրթության հա-
սարակական վերին շերտը: Արդյունաբերական բուրժուա-
զիան կապիտալիստական մի այլ հասարակության կրողն
է, նրա տերը, կանոնավորողն ու գլուխը: Կար ժամանակ,
յերբ արդյունաբերական բուրժուազիան ապստամբության
դրոշակ բարձրացրեց կալվածատերերի դեմ և գյուղացի-
ների ձեռքով հրդեհեց նրանց ագաքակները (Ֆրանսիա):
«Տորերի» ու «վիգերի» կռիվն Անգլիայում՝ դասակար-
գային կռիվ կլասսիկ որինակն է, դասակարգային կռիվ,
վոր տեղի յեր ունենում մի կողմից կալվածատերերի ու
մյուս կողմից բուրժուազիայի միջև: Յեվ, այնուամենայ-
նիվ, հիմա, սոցիալիստական այլ կապակցությամբ, կա-
պիտալիստների ու կալվածատերերի, նույնիսկ կիսաֆեո-
դալ կալվածատերերի միությունը ուժն է փաստ է: Ղեկա-
վար դերը կապիտալիստին է պատկանում: Նրա ձեռքումն
է պետական կազմակերպությունը: Նա «վարում է» վորջ
կապիտալիստական հասարակությունը, իր կիսաֆեոդալ
կալվածատիրական պոչի հետ միասին: Իսկ կալվածատե-
րուկները պաշտպանում է իր դաշնակցին, գնում է նրա
յետևից ու նրա նեցուկը կազմում: Վորքան առաջ է
գնում կապիտալիստական եվոլյուցիան, այնքան ել շուտ
կապիտալիստը հեղաշրջում է կալվածատերին, վերջինս
այնքան ել շուտ «կապիտալիստականանում է», կալվա-
ծատերի տնտեսությունն այնքան ել արագ հետզհետե
կապիտալիստական տնտեսություն է դառնում:

Այժմ հասարակության կապիտալիստական դեկավա-
րությունն անհնարին է դառնում: Այս ճշմարտությունն
իրեն համար ճանապարհ է հարթում պատերազմի, տնտե-

սովորական անկման ու հեղափոխությունների միջոցով: Յեվ այն չափով, ինչ չափով հասարակության ղեկավարությունը պրոլետարիատի ձեռքն է անցնում, աշխատավոր յերկու դասակարգերի՝ բանվորության ու գյուղացիության բռնի է ստեղծվում և ամրապնդվում:

Քառվորհերի ու Հեղաշրջումից առաջ ու հետո ղեկավար գյուղացիների վար դերը պրոլետարիատին է պատկանում: Կա նաև պետական կազմակերպությունը նրա յեվ կից: ձեռքում է գտնվում: Գյուղացիությունը

պաշտպանում է իր այս դաշնակցին ու նրա խոշոր նեցուկը կազմում: Վորքան արագ է կարգավորվում տնտեսական կյանքը, այնքան ել շուտ պրոլետարիատը հեղաշրջում է գյուղացիությանը, և գյուղացիական տնտեսությունը (շրջանառության, վարկի ու կոոպերացիայի միջոցով) հետզհետե «աճում ու դառնում» հասարակության համասոցիալիստական մի կազմակերպություն:

Այլ խոսքով՝ յեթե մենք անցողիկ շրջանը (պետական իշխանության նվաճման ու պրոլետարիատի ղեկատվությունը շրջանը) գիտում ենք դասակարգային հեղաշրջումների ու խմբավորումների տեսակետից, ապա պիտի ասենք, վոր կալվածատերերի ու բուրժուազիայի միությունը փոխարինվում է բանվորների ու գյուղացիների միությունը:

Այսպիսով, մարդկության զարգացման հսկայական պատմական մի շրջանը պիտի զարգանա մուրճի ու մանգաղի նշանի տակ: Բանվորների ու գյուղացիների միությունը մոտիկ ապագայում համաշխարհային պատմության վճռական գործոն է դառնալու:

Ն. ԲՈՒՆԱՐԻՆ

Հ Ա Ր Ց Ե Ր.

1. Ի՞նչ էր խոստանում Ժողովրդին «Մեծ ռեֆորմը»:
2. Ինչի՞ հետևանք էր «Մեծ ռեֆորմը»:
3. Ի՞նչ դարձավ գործնականում այդ ռեֆորմը:
4. Ի՞նչպես էր կատարվում գյուղացիների ճորտությունից ազատագրման գործը և ո՞ւմ ձեռքով:
5. Ի՞նչ բան է հետգնումը և ո՞ւմ ոգտին էր ծառայում:
6. Ի՞նչ վիճակ էր ապրում գյուղացիությունը հետռեֆորմյան քառասնամյակում և ի՞նչ պատահարների յերյենթակա:
7. Բացի կալվածատիրական ճնշումից ել ի՞նչ ճնշում ավելացավ գյուղացիության վրա:
8. Ի՞նչ ազդեցություն ունեցավ փողի իշխանությունը գյուղացիության շերտավորման գործում:
9. Ի՞նչ ձևով կարող էր գյուղացին բարելավել իր վիճակը:
10. Բանվորական շարժման դերը գյուղացիության գործում:
11. Ի՞նչ պիտի անի բանվորական կուսակցությունը, վորպեսզի գյուղացիությանը ազատագրե ճորտական վիճակից:
12. Ի՞նչ կերպ կարելի յե դարկ տալ դասակարգային պայքարին գյուղում:
13. Սոց. դեմոկրատիան ի՞նչ դիրք պետք է բռնեց գյուղացիական շարժման նկատմամբ:
14. Ի՞նչ էր ուզում գյուղացիությունը հեղափոխությունից:
15. Ի՞նչ է նշանակում՝ «ամբողջ ազատությունը» և «ամբողջ հողը» գյուղացիներին:
16. Ի՞նչ նշանակություն ունի բանվորության պարզած կարմիր դրոշակը:

17. Ինչի՞ համար ե պայքարում պրոլետարիատը և ռւր ե գնում:
 18. Գյուղացիական հրահանգները ինչի՞ շուրջն են պատվում:
 19. Ինչո՞ւ չեք կարելի գյուղացիութեան պահանջներն իրագործել հոկտեմբերից առաջ:
 20. Ինչի՞ մեջ եք կայանում հս-երների դավաճանութունը:
 21. Ի՞նչ ե նշանակում՝ բռնագրավել մասնատիրական բոլոր հողերը:
 22. Հեղափոխական պրոլետարիատն իր ղեկաւորութեան շրջանում ի՞նչպե՞ս պետք ե կառուցե՞ս պետական ապարատը:
 23. Ի՞նչ ձևով ե արտահայտվել բուրժուազիայի ե կալվածատիրութեան միութիւնը:
 24. Ի՞նչ ձևով պետք ե արտահայտվի բանվորների ե գյուղացիութեան կապն ու միութիւնը:
-

ՀՀ Ազգային գրադարան

NL0935780

317

ԳԻՆԸ 20 Կ.

1927թ.

II

26241